

VYSOKÁ PREDSTAVITEĽKA
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 28. 4. 2015
JOIN(2015) 16 final

SPOLOČNÉ OZNÁMENIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Akčný plán pre ľudské práva a demokraciu (2015 – 2019)
„Udržiavanie problematiky ľudských práv v centre programu EÚ“**

Úvod

Účelom tohto spoločného oznámenia Európskej komisie a vysokej predstaviteľky Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku je prispieť k príprave nového akčného plánu pre ľudské práva a demokraciu na obdobie rokov 2015 – 2019.

Ľudské práva a demokracia ako hlavné zásady EÚ

Dnešný svet je nestabilný a rýchlo sa mení, ľudské práva a demokratické hodnoty sa v ňom často spochybňujú a na mnohých miestach aj ignorujú. Porušovanie ľudských práv je stále častejšie a intenzívnejšie, činnosť občianskej spoločnosti sa zdá byť obmedzená, konflikty sa stali rôznorodejšími a autoritatívne režimy odvážnejšími. Globalizácia so sebou prináša nové výzvy, ktoré spôsobujú, že ochrana ľudských práv sa stáva ešte zložitejšou.

Za týchto okolností sa medzinárodná pozornosť prirodzene zameriava na stabilitu. Trvalú stabilitu však nie je možné dosiahnuť len zaistením bezpečnosti a hospodárskej prosperity. Aby boli občania lojálni voči vlastnému štátu a mohli sa spoľahnúť na mierové riešenie sporov, musia mať pocit, že sú chránení pred svojvoľným rozhodovaním a že ich názory môžu ovplyvniť politické rozhodovanie. Toto sa dá dosiahnuť len v demokratickej spoločnosti založenej na rešpektovaní ľudských práv a základných slobôd, kde vláda nie je skorumpovaná a zodpovedá sa, kde je parlament schopný odrážať rôznorodosť názorov a záujmov obyvateľstva, kde je občianska spoločnosť dynamická, médiá slobodné a systém súdnictva nezávislý.

Tento zámer sa odzrkadľuje aj v diskusiách týkajúcich sa cieľov trvalo udržateľného rozvoja po roku 2015, v rámci ktorých sa kladie dôraz na ľudské práva a práva žien ako na samostatné ciele.

Únia preto musí udržať problematiku ľudských práv v centre svojej vonkajšej činnosti. Článok 21 Zmluvy o Európskej únii usmerňuje vonkajšiu činnosť Únie a opäť potvrdzuje úlohu EÚ okrem iného pri podpore demokracie, právneho štátu, univerzálnosti a nedeliteľnosti ľudských práv a dodržiavania zásad Charty Organizácie Spojených národov a medzinárodného práva. Pre orgány EÚ a členské štáty je pri vykonávaní práva Únie záväzná Charta základných práv Európskej únie. Okrem toho je EÚ zmluvnou stranou niektorých nástrojov OSN a Rady Európy, ako je Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Na týchto pilieroch spočíva dôveryhodnosť Únie ako celosvetového obhajcu ľudských práv.

Balík opatrení o ľudských právach a demokracii z roku 2012

V roku 2012 prijala EÚ ambiciózny program – **strategický rámec pre ľudské práva a demokraciu**¹ – v ktorom sa uvádza, akým spôsobom má Únia v úmysle plniť svoju povinnosť stanovenú v zmluve týkajúcu sa podpory demokracie, právneho štátu a univerzálnosti a nedeliteľnosti ľudských práv.

Tento strategický rámec so svojimi prioritami a hlavnými zásadami takmer tri roky po svojom prijatí naďalej usmerňuje opatrenia Únie.

Ďalším míľnikom v politike EÚ v oblasti ľudských práv sa v roku 2012 stalo rozhodnutie vytvoriť funkciu **osobitného zástupcu EÚ pre ľudské práva**. Tento osobitný zástupca zlepšil viditeľnosť

¹ Dokument Rady z 25. júna 2012, dokument 11855/12.

a účinnosť politiky EÚ v oblasti ľudských práv, zvýšil úroveň spolupráce s našimi partnermi a pomohol nám presadiť konkrétne priority. Rada potvrdila dôležitú úlohu, ktorú osobitný zástupca zohráva, rozhodnutím² predĺžiť jeho mandát o ďalšie dva roky.

Treťou základnou súčasťou balíka pre ľudské práva prijatého v roku 2012 bol **akčný plán pre oblasť ľudských práv a demokracie (2012 – 2014)**³, ktorý prispel k plneniu záväzkov prijatých v strategickom rámci.

Akčný plán obsahoval súbor 97 opatrení pokrývajúcich širokú škálu otázok z oblasti ľudských práv a demokracie, ktoré majú byť vykonávané tak na úrovni EÚ, ako aj členskými štátmi na úrovni vnútroštátnej. Všetky zúčastnené strany sa v rámci tohto plánu zaviazali k dosiahnutiu konkrétnych cieľov v presne stanovených lehotách.

Výsledky akčného plánu na roky 2012 – 2014

Akčný plán na roky 2012 – 2014 prispel k vytvoreniu pákového efektu, prostredníctvom ktorého sa zabezpečila účasť všetkých príslušných zainteresovaných strán a zaistilo sa, aby sa tieto strany naďalej zameriavali na určitý počet kľúčových cieľov. Práca vykonaná v rámci tohto akčného plánu viedla k niekoľkým dôležitým **úspechom**.

Akčný plán podporil **začleňovanie otázok ľudských práv** do celého spektra vonkajších politík EÚ i súvisiacich vykonávacích opatrení, čo v praxi viedlo ku konkrétnym zmenám. Ako príklady možno uviesť kroky prijaté s cieľom začleniť otázky ľudských práv do posúdení vplyvov, ktoré sa vypracovávajú na účely legislatívnych a nelegislatívnych návrhov, a začlenenie posúdenia stavu ľudských práv ako zastrešujúceho prvku pri poskytovaní pomoci EÚ.

Akčný plán tiež pomohol EÚ vyvinúť nástroje a zdroje potrebné na vypracovanie a vykonávanie **jednoduchšej politiky**. K tomuto cieľu prispelo i založenie pracovnej skupiny Rady pre ľudské práva (COHOM) v Bruseli, prijatie súboru podrobných usmernení EÚ týkajúcich sa kľúčových otázok ľudských práv [sloboda náboženského vyznania alebo presvedčenia⁴, práva lesbičiek, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (LGBTI)⁵, sloboda prejavu online a offline⁶], prijatie súboru nástrojov pre rozvoj založený na právach, prijatie miestnych stratégií v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny na základe spolupráce delegácií EÚ a veľvyslanectiev členských štátov, vytvorenie siete kontaktných miest pre ľudské práva v delegáciách EÚ a zlepšenie cieleného programu odbornej prípravy pre zamestnancov EÚ a diplomatov členských štátov.

Vypracovaním ročných stratégií a priorít EÚ v rámci fór OSN v oblasti ľudských práv, najmä v rámci Rady OSN pre ľudské práva, akčný plán taktiež prispel k pokroku na ceste k **účinnému multilateralizmu**. Navyše sa týmto plánom nasmerovala činnosť EÚ na kľúčové priority vrátane práv žien a dievčat, práv detí a práv osôb LGBTI a vyžiadala sa ďalšia práca v oblasti hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv v súlade so záväzkom Únie podporovať nedeliteľnosť ľudských práv.

² Dokument Rady z 12. februára 2015, dokument 5716/15.

³ Dokument Rady z 25. júna 2012, dokument 11855/12.

⁴ Dokument Rady z 24. júna 2013, dokument 11491/13.

⁵ Dokument Rady z 24. júna 2013, dokument 11492/13.

⁶ Dokument Rady z 12. mája 2014, dokument 9647/14.

Okrem toho sa vďaka akčnému plánu sústredila pozornosť na otázky zdravotného postihnutia v súlade so záväzkami zakotvenými v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Prostredníctvom akčného plánu sa posilnila podpora EÚ v prospech občianskej spoločnosti na celom svete, ako aj spolupráca s ňou. V oblasti postupov sa konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti pred začatím samotných dialógov o ľudských právach alebo v súvislosti s kľúčovými politickými dokumentmi stali zaužívanou praxou, podporilo sa ich zapojenie do navrhovania finančnej pomoci a zintenzívnila sa podpora EÚ pre organizácie občianskej spoločnosti, ktoré čelia reštriktívnym opatreniam.

V neposlednom rade sa pomocou akčného plánu zvýšila **viditeľnosť** opatrení EÚ v oblasti ľudských práv a demokracie, ako aj jej **zodpovednosť** voči svojim partnerom, najmä voči občianskej spoločnosti.

Výsledky posledných rokov poskytujú pevný základ pre trvalú angažovanosť EÚ v oblasti podpory dodržiavania ľudských práv a procesov prechodu k demokracii na celom svete, a to bilaterálne, v spolupráci s inými regionálnymi organizáciami, ako aj na multilaterálnej úrovni, najmä v rámci Organizácie Spojených národov. Mnohé z opatrení navrhnutých v akčnom pláne 2012 – 2014 sú dnes neoddeliteľnou súčasťou každodennej práce Únie, tešia sa podpore všetkých zúčastnených strán, ťažia z existencie dobre zavedených postupov a sú upravované kompletným súborom usmerňovacích dokumentov. Preto tieto opatrenia v rámci navrhovaného nového akčného plánu už netreba uprednostňovať. Aby sa však zaistila viditeľnosť a zodpovednosť aj v týchto oblastiach, budú naďalej zaraďované do Výročnej správy o ľudských právach a demokracii.

Niektoré oblasti uvedené v akčnom pláne 2012 – 2014 naopak vyžadujú **obnovu politického záväzku a dodatočné úsilie, a v novom akčnom pláne teda zaujímajú dôležitejšie postavenie**. Ide napríklad o podporu demokracie, ktorá sa bude zohľadňovať vo viacerých cieľoch nového akčného plánu, o hospodárske, sociálne a kultúrne práva, riešenie prípadov porušovania ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva v krízových a konfliktných situáciách, boj proti diskriminácii, najmä voči ženám, deťom, osobám so zdravotným postihnutím a osobám LGBTI, ale aj voči príslušníkom náboženských menšín, o boj proti mučeniu a zlému zaobchádzaniu a o väčšiu súdržnosť politik EÚ z hľadiska ľudských práv.

Nový akčný plán by sa mal zamerať na tieto pretrvávajúce úlohy

Ďalší postup

Vzhľadom na pozitívne skúsenosti by sa **nový akčný plán** mal vzťahovať na **obdobie rokov 2015 – 2019**, aby sa zaistil úplný súlad s mandátom PK/VP a Európskej komisie.

V roku 2017, teda v **polovici obdobia jeho vykonávania**, by sa **plán** mal stať predmetom **preskúmania**, aby bolo možné ohodnotiť dosiahnutý pokrok a v prípade potreby uskutočniť úpravy na základe získaných skúseností a nových výziev. Preskúmanie bude prebiehať súbežne so strednodobým preskúmaním nástrojov financovania vonkajšej činnosti, čím by sa mohlo prispieť k väčšej súdržnosti medzi politikami EÚ a finančnou pomocou.

Opatrenia navrhnuté v akčnom pláne sú zo zemepisného hľadiska neutrálne a mali by sa vzťahovať na všetky oblasti sveta, pričom by sa mali zohľadňovať miestne potreby a špecifiká. Tieto opatrenia budú zosúladené s prioritami danej krajiny prostredníctvom miestnych stratégií v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny.

Pokiaľ ide o **kandidátske krajiny a potenciálne kandidátske krajiny**, bude EÚ naďalej monitorovať ich záväzky týkajúce sa podpory hodnôt demokracie, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv, ako je stanovené v článku 49 Zmluvy o Európskej únii, a poskytovať usmernenia a podporu, aby sa v týchto kľúčových oblastiach reformami zabezpečil hmatateľný a trvalý pokrok.

Pokiaľ ide o európsku susedskú politiku, silný dôraz sa bude klásť na zaistenie dodržiavania základných práv a slobôd. EÚ bude aj naďalej podporovať partnerské krajiny vo vykonávaní reforiem, ktoré prispievajú k inkluzívnemu dialógu a dobrej správe vecí verejných, posilňujú nezávislosť súdnictva a zaisťujú ochranu základných práv.

Zásady

Cieľom nového akčného plánu nie je pokryť všetky aspekty politik Únie na podporu ľudských práv a demokracie. Mal by mať skôr **strategickú povahu a zameriavať sa na prioritné oblasti**, ktoré vyžadujú **dodatočný politický impulz a posilnený záväzok**. Akčný program by sa mal uplatňovať tak v bilaterálnej spolupráci, ako aj v činnostiach EÚ na multilaterálnych a regionálnych fórach, najmä v rámci Organizácie Spojených národov a Rady Európy.

V tomto duchu by sa navrhovaný akčný plán mal riadiť týmito zásadami:

1. V čoraz náročnejšom globálnom prostredí sa spochybňuje dôležitosť všeobecne platných noriem a EÚ sa v snahe o ich presadzovanie stretáva s čoraz väčším odporom. Podpora hodnôt len za pomoci vonkajších opatrení často nie je účinná, a preto by sa malo vynaložiť úsilie na podporu vnútorných síl. EÚ by mala **posilniť postavenie partnerov v tretích krajinách** (vládných, parlamentných a kvázivládnych), posilniť úlohu súdnictva, naďalej podporovať **občiansku spoločnosť** vrátane sociálnych partnerov, podporovať vytváranie priaznivého prostredia, posilniť úlohu a vplyv **regionálnych organizácií a mechanizmov** a zintenzívniť spoluprácu s Organizáciou Spojených národov, ktorá má vďaka svojmu celosvetovému členstvu väčšiu váhu.
2. EÚ musí ísť príkladom. Je podrobená prísnej kontrole v súvislosti so svojou údajnou **rozporuplnosťou** v prístupe k otázkam ľudských práv (dvojité normy a nesúlad medzi vnútornou a vonkajšou činnosťou). Aby sa dosiahla jednotnosť pri riešení otázok v oblasti ľudských práv a aby sa tieto otázky začlenili do všetkých oblastí vonkajšej činnosti EÚ, ako aj do vonkajších aspektov jej vnútorných politik je nutné, aby EÚ prijala obnovený záväzok a vychádzala pritom z prístupu, ktorý Komisia zvolila v záujme účinného uplatňovania Charty základných práv Európskou Úniou.
3. EÚ sa musí zamerať na najpálčivejšie problémy v oblasti ľudských práv a tieto treba riešiť tak interne, ako aj externe. Patrí medzi ne najmä boj proti diskriminácii, dodržiavanie slobody prejavu a súkromia, ako aj zaistenie toho, aby sa ľudské práva dodržiavali v rámci politik v oblasti migrácie, obchodu alebo boja proti terorizmu.

4. EÚ tiež musí **čo najlepšie využívať dostupné prostriedky** — rôzne nástroje, prostriedky a politiky na podporu ľudských práv a demokracie, ktoré má k dispozícii, treba používať šikovnejšie a strategickejšie, či už na bilaterálnej úrovni, alebo pri účasti na multilaterálnych fórach.
5. EÚ by mala lepšie **informovať** o svojich opatreniach, mala by byť schopná lepšie **ohodnotiť ich vplyv** a v prípade potreby vypracovať **alternatívne a účinnejšie prístupy**.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti vymedzuje priložený akčný plán týchto päť strategických oblastí činnosti:

i) posilnenie zodpovednosti miestnych aktérov: ľudské práva a demokracia sa môžu v plnej miere udomáčniť len tam, kde existuje silná miestna zodpovednosť. Táto kapitola akčného plánu sa sústreďuje na opatrenia a činnosti zamerané na zlepšenie spôsobu, akým EÚ spolupracuje so všetkými externými zúčastnenými stranami, či už vládny, alebo mimovládny. Osobitný dôraz sa kladie na problematiku priestoru pre občiansku spoločnosť;

ii) riešenie kľúčových otázok v oblasti ľudských práv: táto kapitola sa zameriava na cieleň tématické otázky v oblasti ľudských práv, pričom zachováva nevyhnutnú rovnováhu medzi občianskymi a politickými právami na jednej strane a hospodárskymi, sociálnymi a kultúrnymi právami na strane druhej. Týmto zoznamom opatrení sa dopĺňajú a podporujú ciele vytýčené v predchádzajúcej kapitole;

iii) zaistenie komplexného prístupu ku konfliktom a krízam z pohľadu ľudských práv: táto kapitola navrhuje rad opatrení s cieľom presadzovať a podporovať vytvorenie nástrojov a politických opatrení na vnútroštátnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni, ktoré sa budú zameriavať na prevenciu, riešenie a nápravu porušovania ľudských práv, pričom osobitný dôraz sa bude klásť na najzávažnejšie trestné činy, ktoré sa dotýkajú medzinárodného spoločenstva. V tejto kapitole sa tiež odráža jasná potreba EÚ prispôsobiť svoje súčasné nástroje premenlivému charakteru konfliktov;

iv) podpora lepšej súdržnosti a súladu: táto kapitola upozorňuje na to, že by v záujme lepšej súdržnosti politik mala Komisia spolu s PK/VP zahrnúť ďalšie otázky ľudských práv do vonkajších oblastí politik EÚ, najmä pokiaľ ide o politiky v oblasti obchodu, investícií, migrácie, ochrany utečencov a azylu a v oblasti rozvojových politik a boja proti terorizmu.

v) zvýšenie účinnosti a dôraz na výsledky v oblasti ľudských práv a demokracie: pri rastúcom počte výziev a obmedzených zdrojoch je jediným spôsobom, ako zvýšiť vplyv EÚ na ľudské práva, lepšie využívanie existujúcich nástrojov, činností a politik. V tejto kapitole sa navrhuje opatrenia, pomocou ktorých môže EÚ vyvinúť strategickejšie prístupy, ktoré by sa viac zameriavali na výsledky.

AKČNÝ PLÁN EÚ PRE ĽUDSKÉ PRÁVA A DEMOKRACIU

Cieľom tohto akčného plánu je pokračovať vo vykonávaní strategického rámca EÚ pre ľudské práva a demokraciu dostatočne flexibilne, aby bolo možné reagovať na novovznikajúce výzvy. Vychádza z existujúceho súboru politik EÚ na podporu ľudských práv a demokracie v rámci jej vonkajšej činnosti⁷, najmä z hlavných zásad EÚ, súborov nástrojov a iných dohodnutých postojov, ako aj rôznych nástrojov financovania vonkajšej činnosti, najmä európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva.

Pre zabezpečenie účinného vykonávania akčného plánu je dôležité, aby európske inštitúcie **spolupracovali** a zároveň rešpektovali svoje rozdielne inštitucionálne funkcie a aby sa akčný plán v prípade potreby vykonával na vnútroštátnej úrovni členskými štátmi. Zodpovednosť za vykonávanie uvedených opatrení prislúcha PK/VP, ktorej pomáha Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), a ďalej Komisii, Rade a členským štátom v rámci ich oblastí pôsobnosti vymedzených Zmluvou o Európskej únii⁸. Osobitný zástupca EÚ pre ľudské práva prispeje k vykonávaniu tohto akčného plánu v súlade so svojím mandátom. Akčný plán sa vzťahuje na obdobie do 31. decembra 2019 a jeho vykonávanie sa preskúma v roku 2017.

Návrh tabuľky – nový akčný plán pre ľudské práva a demokraciu (2015 – 2019)

Cieľ	Opatrenia	Harmonogram	Zodpovednosť
I. Posilnenie zodpovednosti miestnych aktérov:			
<i>a) Poskytnutie všestrannej podpory verejným inštitúciám</i>			
1. Posilňovanie kapacít vnútroštátnych orgánov pre ľudské práva	a) Uznať kľúčovú úlohu vnútroštátnych orgánov pre ľudské práva ako nezávislých inštitúcií a potvrdiť záväzok EÚ, ktorý spočíva v spolupráci s tými orgánmi, ktoré dodržiavajú parížske zásady, ako aj v podpore týchto orgánov. Posilniť zapojenie vnútroštátnych orgánov pre ľudské práva do konzultácií na národnej úrovni, predovšetkým pokiaľ ide o dialógy o ľudských právach a reformy v tretích krajinách.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty

⁷ Bez toho, aby boli dotknuté osobitné ustanovenia týkajúce sa kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátskych krajín v rámci politiky rozširovania EÚ.

⁸ Rozhodnutia o konkrétnych krokoch pri vykonávaní tohto akčného plánu budú prijaté v súlade so zmluvami. Akčný plán sa netýka rozdelenia právomocí medzi EÚ a jej členskými štátmi a bude sa vykladať v súlade s vyhlásením č. 13 pripojeným k zmluvám.

	b) V rámci Medzinárodného koordinačného výboru vnútroštátnych orgánov pre ľudské práva posilňovať kapacity orgánov so statusom „A“, pomôcť orgánom so statusom „B“ získať status „A“ a spolupracovať s ich regionálnymi a medzinárodnými sieťami. Práca na týchto otázkach by mala byť podkladom budúceho strednodobého plánovacieho obdobia pre nástroje financovania vonkajšej činnosti EÚ.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
2. Podpora volebných orgánov	a) Posilňovať úlohu a kapacitu volebných orgánov, pokiaľ ide o nezávislú a účinnú organizáciu dôveryhodných a transparentných volieb otvorených širokej verejnosti, a to najmä prostredníctvom posilneného cieleného dialógu a dlhodobej podpornej stratégie.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ
	b) Podporovať participatívny a inkluzívny dialóg medzi volebnými orgánmi a hlavnými zúčastnenými stranami počas celého volebného procesu s cieľom zvýšiť účasť politických strán a organizácií občianskej spoločnosti, a to okrem iného tak, že sa im poskytne prístup k informáciám a umožní sa im sledovať všetky fázy volebného procesu.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
3. Podpora kapacít parlamentných inštitúcií	a) Podporovať rozvoj výsadných právomocí parlamentov v oblasti legislatívy, rozpočtu a kontroly, pomáhať im pri organizovaní verejných diskusií o kľúčových otázkach reforiem a zároveň náležite prihliadať na príslušné medzinárodné záväzky týkajúce sa ľudských práv.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
	b) Začleniť parlamentný rozmer do programov v oblasti dobrej správy vecí verejných a do rozpočtovej podpory EÚ a členských štátov.	do roku 2017	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
4. Cielená podpora súdництва	a) Doplniť reformy súdництва (trestného a občianskoprávneho) primeranou odbornou prípravou justičných pracovníkov s cieľom zvýšiť povedomie o medzinárodných normách a záväzkoch v oblasti ľudských práv; poskytovať systematickú podporu profesionálnym a dobre vyškoleným obhajcom/právnym zástupcom a organizáciám združujúcim právnikov (napr. advokátnym komorám).	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni sledovať, či partnerské krajiny plnia svoje medzinárodné záväzky týkajúce sa prístupu k spravodlivosti a spravodlivému súdnemu procesu vrátane právnej pomoci; podľa potreby ponúknuť technickú		ESVČ, útvary Komisie,

	spoluprácu a podporu.		členské štáty
	c) Podporovať a uľahčovať prístup k spravodlivosti na decentralizovanej úrovni; podporovať orgány presadzovania práva a väzenské zariadenia a zapojiť ich do dialógu.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
5. Poskytnutie všestrannej podpory verejným inštitúciám	a) So zreteľom na osvedčené postupy naďalej podporovať oddelenie právomocí a nezávislosť demokratických inštitúcií a zároveň zdôrazňovať úlohu miestnych aktérov v procese reforiem, najmä reforiem ústavných, na účely lepšieho zohľadnenia záujmov rôznych zúčastnených strán.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	b) Rozvíjať špecifické odborné znalosti a podporovať zriaďovanie špecializovaných subjektov v oblasti boja proti korupcii; posilňovať kapacity verejnej správy a orgánov boja proti korupcii pri vykonávaní svojich politík tak, aby sa zachovala zásada bezúhonnosti a riadnej správy verejných zdrojov.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
6. Posilnenie spolupráce s regionálnymi mechanizmami pre ľudské práva a demokraciu	a) Venovať viac pozornosti aspektom ľudských práv pri spolupráci EÚ s regionálnymi organizáciami a mechanizmami, a to najmä vyvíjaním synergií a spoločných iniciatív v kľúčových tematických otázkach a na významných multilaterálnych podujatiach.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	b) Podporovať partnerské iniciatívy zamerané na budovanie kapacít medzi regionálnymi podpornými mechanizmami pre ľudské práva a demokraciu.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, členské štáty, útvary Komisie
b) Stimulácia občianskej spoločnosti			
7. Podpora silnejšieho partnerstva s organizáciami občianskej spoločnosti v tretích krajinách vrátane sociálnych partnerov a	a) Uľahčiť vnútroštátny politický dialóg, okrem iného prostredníctvom zdieľania overených postupov v oblasti štruktúrovaných výmen medzi vládou, poslancami parlamentu a občianskou spoločnosťou vrátane zástupcov sociálnych partnerov.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	b) Ďalej posilňovať kapacity organizácií občianskej spoločnosti, aby dokázali primäť vlády k zodpovednosti, a to aj prostredníctvom výmeny osvedčených postupov medzi organizáciami občianskej spoločnosti na regionálnej úrovni.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty

medzi orgánmi, parlamentmi a organizáciami občianskej spoločnosti	c) Zlepšiť kvalitu konzultácií organizovaných EÚ na miestnej úrovni, najmä s cieľom zohľadniť stanoviská občianskej spoločnosti vrátane sociálnych partnerov a občianskych hnutí pri vytváraní a vykonávaní politík; podporovať trojstranné jednania (orgány, organizácie občianskej spoločnosti a EÚ) v rámci pracovných plánov delegácií EÚ.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
	d) Upevniť spoluprácu medzi EÚ a politickými stranami a občianskymi hnutiami v záujme posilnenia ich úlohy pri podpore demokratických a zodpovedných inštitúcií a postupov.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
8. Posilnenie postavenia organizácií občianskej spoločnosti obhajujúcich práva žien a dievčat	Podporovať organizácie žien a obhajcov ľudských práv v ich výzvach k podpore a ochrane práv žien a viesť ich k tomu, aby zohrávali významnejšiu úlohu pri bráni osôb s rozhodujúcou právomocou na zodpovednosť v otázkach rovnosti pohlaví.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
9. Poskytovanie väčšej podpory obhajcom ľudských práv, okrem iného na medzinárodných a regionálnych fórach	a) Systematickým a všestranným prístupom zintenzívniť podporu v prospech obhajcov ľudských práv vrátane tých, ktorí presadzujú práva hospodárske, sociálne a kultúrne, a to týmito spôsobmi: počas návštev na vysokej úrovni, vrátane misií špecifických pre jednotlivé odvetvia, upozorňovať na prípady obhajcov ľudských práv, ktorí sa ocitli v ohrození; ďalej podporovať OSN a regionálne mechanizmy na ochranu obhajcov ľudských práv a spolupracovať s nimi; poskytovať väčšiu podporu multilaterálnym iniciatívam týkajúcim sa obhajcov ľudských práv a priestoru, ktorý zaujíma občianska spoločnosť, a to aj v rámci Valného zhromaždenia OSN a Rady OSN pre ľudské práva, a viac zdieľať záťaž a posilniť výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi v súvislosti s ochranou obhajcov ľudských práv.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Častejšie organizovať informačné kampane vo vidieckych oblastiach a systematickejšie nadväzovať kontakty s obhajcami ľudských práv zasadzujúcimi sa o práva žien a marginalizovaných skupín.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty

10. Riešenie hrozieb pre priestor, ktorým disponujú mimovládne organizácie	a) Presadzovať a podporovať právne predpisy, politiky a mechanizmy na ochranu obhajcov ľudských práv; najmä dôsledne vykonávať príslušné usmernenia EÚ a mechanizmus EÚ týkajúci sa obhajcov ľudských práv spustený v rámci Európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva, a to okrem iného cieleným zvyšovaním informovanosti a odbornou prípravou zamestnancov ústredia a delegácií EÚ (politické a operačné oddelenia).	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Aktívne sledovať právne prostredie (napr. právne predpisy) a prostredie, v ktorom pôsobí občianska spoločnosť vrátane sociálnych partnerov (napr. svojvoľné postupy, finančné obťažovanie alebo obmedzenia, najmä pokiaľ ide o zahraničné financovanie), proaktívne vymedziť hrozby pre priestor občianskej spoločnosti, upozorniť na ne a prijať proti nim príslušné opatrenia.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	c) Verejne i súkromne vystupovať proti neodôvodneným obmedzeniam slobody združovania a zhromažďovania, proti obmedzovaniu priestoru občianskej spoločnosti a pokusom o marenie jej činnosti vrátane činnosti obhajcov ľudských práv a zaistiť, aby sa o týchto otázkach pravidelne rokovalo na bilaterálnych stretnutiach, počas dialógov o ľudských právach a na fórach OSN, ako je Rada OSN pre ľudské práva.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty

II. RIEŠENIE KLÚČOVÝCH PROBLÉMOV V OBLASTI ĽUDSKÝCH PRÁV

11. Presadzovanie slobody prejavu a ochrany súkromia	a) Aktívne sa zasadzovať o predchádzanie násiliu voči novinárom a iným mediálnym aktérom, na tieto prejavy násilia reagovať, a tak im umožniť, aby pracovali v bezpečí a istote, bez strachu z násilia, politického tlaku, cenzúry či prenasledovania.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Zaistiť, aby bolo dodržiavanie slobody prejavu a slobody médií neoddeliteľnou súčasťou prípravy politik a programov týkajúcich sa kybernetickej bezpečnosti, boja proti terorizmu a počítačovej kriminalite, prístupu k informáciám a iných politik EÚ v tejto oblasti, ako je legislatívny rámec pre audiovizuálne mediálne služby.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty

	c) Zaistiť náležité riešenie otázok, ako je ochrana súkromia a údajov v digitálnom veku a vplyv programov hromadného sledovania, na bilaterálnej aj multilaterálnej úrovni (Rada Európy, OSN, OBSE).	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
12. Vytváranie prostredia nediskriminácie	a) Vypracovať „Príručku EÚ o boji proti diskriminácii“ v tretích krajinách, v ktorej budú uvedené nástroje na boj proti všetkým formám diskriminácie vrátane viacnásobnej/kumulatívnej diskriminácie.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, Rada
	b) Zvýšenie informovanosti kľúčových zamestnancov v ústrediach, delegáciách EÚ a na veľvyslanectvách členských štátov v súvislosti s otázkami týkajúcimi sa osôb LGBTI a presadzovať ich proaktívne riešenie.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, členské štáty, útvary Komisie
	c) Zvážiť posilnenie politiky EÚ týkajúcej sa domorodého obyvateľstva v súlade s Deklaráciou OSN o právach pôvodného obyvateľstva a záverečným dokumentom svetovej konferencie o domorodom obyvateľstve z roku 2014 .	do roku 2016	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	d) V súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorého je EÚ zmluvnou stranou, zaistiť a podporovať, aby osoby so zdravotným postihnutím mali rovnaký prístup k ľudským právam a aby tieto práva využívali, a to zohľadnením problematiky zdravotného postihnutia v opatreniach týkajúcich sa ľudských práv, ako aj prijímaním cielených opatrení na odstránenie prekážok, ktoré bránia ich rovnocennej účasti; podporovať a posilňovať fungovanie mechanizmov na podporu, ochranu a monitorovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím podľa jeho článku 33 ods. 2 vrátane zriaďovania týchto mechanizmov v partnerských krajinách; prijať kroky potrebné na pristúpenie EÚ k Opčnému protokolu k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím; v súlade s európskou stratégiou pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2010 – 2020 naďalej presadzovať práva ľudí so zdravotným postihnutím v rámci vonkajšej činnosti EÚ.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty

13. Presadzovanie rovnosti žien a mužov, posilňovanie postavenia a účasti žien a dievčat	a) Posilniť plnenie povinností a záväzkov v oblasti práv žien vyplývajúcich z Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, Pekinskej akčnej platformy, káhirského vyhlásenia o populácii a rozvoji a z rozvojového programu na obdobie po roku 2015.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Zvážiť vypracovanie ambiciózneho a spoľahlivého nového akčného plánu EÚ pre rovnosť žien a mužov a pre posilnenie postavenia žien v oblasti medzinárodnej spolupráce a rozvoja na roky 2016 – 2020 (GAP II), a to prostredníctvom opatrení zameraných i) na hospodárske, sociálne a kultúrne práva žien a dievčat a ich účasť ii) na ich občianske a politické práva a ich vykonávanie iii) a prostredníctvom činností, ktoré pomáhajú chrániť fyzickú a psychickú integritu žien, pričom osobitná pozornosť by sa mala venovať ukončeniu praktík, ako je mrzačenie ženských pohlavných orgánov, manželstvá uzavreté medzi deťmi a manželstvá z donútenia a sexuálne násilie v konfliktných situáciách.	do roku 2016	útvary Komisie, ESVČ
	c) Ísť príkladom: posilniť rovnosť žien a mužov a postavenie žien v rámci EÚ a zvýšiť zodpovednosť tým, že sa zabezpečí súlad s celkovou politikou EÚ v oblasti rovnosti mužov a žien.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	d) Pokračovať vo vykonávaní opatrení vytýčených v oznámení s názvom „Na ceste k odstráneniu mrzačenia ženských pohlavných orgánov“ ⁹ .	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
14. Presadzovanie práv detí	a) Podporovať partnerské krajiny v ich úsilí zameranom na presadzovanie, ochranu a dodržiavanie práv detí s osobitným dôrazom na posilnenie systémov ochrany dieťaťa. b) Podporovať partnerské krajiny, pokiaľ ide o presadzovanie, ochranu a dodržiavanie práv detí, so zameraním na boj proti všetkým formám násillia, na boj proti detskej práci a na podporu prežitia a rozvoja, pričom sa zohľadnia hospodárske a sociálne práva, ako je právo na zdravotnú starostlivosť, výživu, vzdelávanie a odbornú	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie

⁹ 25. novembra 2013, COM(2013) 833 FINAL http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_based_violence/131125_fgm_communication_en.pdf.

	prípravu a sociálnu ochranu.		
15. Boj proti mučeniu, zlému zaobchádzaniu a trestu smrti	a) Počas všetkých politických dialógov a dialógov o ľudských právach komplexne riešiť problematiku mučenia (prevencia, zodpovednosť a rehabilitácia), zlého zaobchádzania a trestu smrti (zákaz, moratórium a minimálne normy) a začleniť záruky proti trestu smrti, mučeniu a zlému zaobchádzaniu do činností EÚ vrátane činností v oblasti boja proti terorizmu a krízového riadenia.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, Rada, členské štáty
	b) Vypracovať súdržný prístup týkajúci sa vzťahu medzi mimosúdnyimi popravami, nedobrovoľným zmiznutím, mučením a inými formami zlého zaobchádzania.	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie, Rada
	c) Zvyšovať povedomie a uprednostňovať spoločné akcie a výmenu osvedčených postupov v úzkej spolupráci s regionálnymi organizáciami OSN a občianskou spoločnosťou vrátane globálnej iniciatívy na podporu dohovoru proti mučeniu (CTI) plánovanej na obdobie desiatich rokov s cieľom dosiahnuť celosvetovú ratifikáciu a plnenie Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu do roku 2024 a podporiť ratifikáciu a plnenie opčného protokolu k tomuto dohovoru, ako aj ratifikáciu a plnenie Medzinárodného dohovoru na ochranu všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
16. Podpora komplexného programu na podporu hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv	a) Opätovne potvrdiť záväzok EÚ, že bude vo svojej vonkajšej politike vrátane programov vonkajšej pomoci klásť väčší dôraz na hospodárske, sociálne a kultúrne práva, a zároveň zdôrazniť, že ľudské práva sú nedeliteľné a navzájom prepojené a že posilnenie rozmeru uvedených práv v žiadnom prípade neodráža oslabenie existujúcich záväzkov v oblasti občianskych a politických práv; zdôrazniť jasné uznanie rozmeru ľudských práv v oblastiach, ako je sociálna politika, zdravie, vzdelávanie alebo životná úroveň; rozvíjať budovanie kapacít s cieľom zabezpečiť, aby všetci príslušní zamestnanci EÚ a členských štátov, ako aj aktéri z radov občianskej spoločnosti vrátane sociálnych partnerov na mieste boli informovaní o medzinárodných zmluvách týkajúcich sa hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, najmä tých, ktoré sa týkajú základných zásad a práv pri práci (základných	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, Rada

	<p>dohovorov MOP).</p> <p>b) Zvýšiť úsilie vynaložené na ochranu obhajcov ľudských práv vrátane sociálnych partnerov, ktorí sa usilujú presadzovať hospodárske, sociálne a kultúrne práva, s osobitným zameraním na otázky týkajúce sa pozemkových a pracovných práv, vrátane práv domorodého obyvateľstva, okrem iného v kontexte zaberania pôdy a zmeny klímy.</p>	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
17. Pokrok v oblasti podnikania a ľudských práv	<p>a) Rozvíjať kapacity a vedomosti týkajúce sa vykonávania usmernení v oblasti podnikania a ľudských práv, najmä pokiaľ ide o vykonávanie hlavných zásad OSN a iných nástrojov a iniciatív, ktoré k týmto zásadám prispievajú; v tejto súvislosti posilniť úlohu a odborné znalosti v delegáciách EÚ; zvýšiť povedomie o hlavných zásadách OSN a o sociálnej zodpovednosti podnikov vo vonkajšej činnosti a v politickom dialógu a aktívne spolupracovať s podnikmi, občianskou spoločnosťou, vnútroštátnymi inštitúciami pre ľudské práva, partnerskými vládami a regionálnymi organizáciami v otázkach týkajúcich sa podnikania a ľudských práv, pokiaľ ide o občianske a politické práva, ale aj o hospodárske, sociálne a kultúrne práva.</p>	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	<p>b) Vypracovať a plniť národné akčné plány pre vykonávanie hlavných zásad OSN.</p>	do roku 2017	členské štáty
III. ZAISTIENIE KOMPLEXNÉHO PRÍSTUPU V OBLASTI ĽUDSKÝCH PRÁV PRI RIEŠENÍ KONFLIKTOV A KRÍZ			
18. Posun od včasného varovania k preventívnym opatreniam	<p>a) Podporovať a čo najlepšie využívať nový systém včasného varovania v prípade konfliktov vyvinutý EÚ ako nástroj na predchádzanie závažnému porušovaniu ľudských práv.</p>	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	<p>b) Zabezpečiť väčšiu súdržnosť medzi podávaním správ o ľudských právach a včasným varovaním/analýzou konfliktov, a to okrem iného riešením relevantných rizík konfliktov počas dialógov a konzultácií o ľudských právach.</p>	do roku 2016	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	<p>c) Podporovať činnosti zamerané na boj proti podnecovaniu, ktoré by mohlo viesť k závažnému porušovaniu ľudských práv či hrôzostrašným zločinom. Podporovať</p>	prebiehajúce	ESVČ, útvary

	činnosti zamerané na boj proti nenávisťným prejavom a výzvam k násilnému extrémizmu, a to vytváraním argumentácie proti takýmto prejavom a výzvam, vzdelávaním v oblasti ľudských práv a mierovými iniciatívami orientovanými na deti a mládež.	opatrenia	Komisie
	d) Podporovať zavádzanie programov na prevenciu, reakciu a opätovné (dlhodobé) začlenenie určených pre deti postihnuté ozbrojeným konfliktom v spolupráci s miestnymi komunitami, postihnutými deťmi a rodičmi (ide napríklad o psychosociálnu podporu, sociálno-ekonomické začleňovanie, vzdelávanie a školiace programy zamerané na životné zručnosti, ako aj pátranie po rodinných príslušníkoch a opätovné zjednotenie rodín).	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
19. Posilnenie schopnosti riešiť konflikty a krízy na multilaterálnej a regionálnej úrovni	a) Posilniť spoluprácu s osobitným poradcom OSN pre predchádzanie genocíde a osobitným poradcom OSN pre zodpovednosť za ochranu, ako aj inými medzinárodnými a regionálnymi aktérmi zapojenými do preventívnych opatrení a uvedených poradcov a aktérov podporovať.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Podporovať činnosť osobitnej zástupkyne OSN pre deti v ozbrojených konfliktoch a najmä podporiť podpísanie, vykonávanie a monitorovanie akčných plánov, ktorých cieľom je reagovať na závažné porušovanie práv detí zasiahnutých konfliktom a tomuto porušovaniu predchádzať, a to okrem iného činnosťou zameranou na presadzovanie týchto práv a plánovanie.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
20. Podpora dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva	a) Posúdiť vykonávanie usmernení EÚ na podporu dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva s ohľadom na vytvorenie prípadného budúceho mechanizmu na kontrolu jeho dodržiavania. Vypracovať hodnotiacu správu, v ktorej sa posúdi vykonávanie existujúcich politických nástrojov a ktorá bude viesť k vypracovaniu doporučení vrátane doporučení, ako by EÚ a členské štáty mohli konkrétne podporiť prípadný budúci mechanizmus na kontrolu dodržiavania práv.	do roku 2016	ESVČ, útvary Komisie, Rada
	b) Vypracovať a vykonávať politiku na zabezpečenie toho, aby podpora EÚ a členských štátov v prospech armády, polície, hraničnej kontroly a ďalších bezpečnostných síl vrátane tých, ktoré súvisia s misiami a operáciami SBOP, boli v súlade s presadzovaním, ochranou a vymáhaním medzinárodných ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva alebo k uvedenému presadzovaniu, ochrane a vymáhaniu prispievala a aby bola v súlade s politikami EÚ v oblasti ľudských práv (politikou náležitej starostlivosti v oblasti ľudských práv).	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty

	c) Zaviesť systém povinného hlásenia závažných porušení medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva, ktoré zistili zamestnanci delegácií EÚ, zamestnanci v misiách a operáciách SBOP a ďalší príslušní zamestnanci EÚ pôsobiaci v tretích krajinách, v súlade s hlavnými zásadami EÚ týkajúcimi sa medzinárodného humanitárneho práva ¹⁰ . Zaistiť, aby ústredie správy o závažnom porušení práv analyzovalo a sledovalo a aby o nich boli informované členské štáty a ďalší príslušní aktéri.	do roku 2017	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
21. Presadzovanie a podpora zodpovednosti a prechodného súdnictva	a) Posúdiť vykonávanie rozhodnutia Rady 2011/168/SZBP z 21. marca 2011 o Medzinárodnom trestnom súde a akčného plánu týkajúceho sa jeho vykonávania. Formálne zriadiť okrúhly stôl so zástupcami EÚ a Medzinárodného trestného súdu, ktorý by príslušným zamestnancom umožnil vymedziť oblasti spoločného záujmu, vymieňať si informácie o príslušných činnostiach a vytvoriť lepšie porozumenie medzi oboma organizáciami. Uľahčiť účasť zainteresovaných štátov na Medzinárodnom trestnom súde, ich spoluprácu s týmto súdom a prístup k nemu.	do roku 2016	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Vykonávať politiku EÚ v oblasti prechodného súdnictva okrem iného aj prostredníctvom rozboru, ktorého cieľom bude určiť skúsenosti, výzvy a poznatky, ktoré EÚ v rámci svojej doterajšej podpory prechodného súdnictva získala; poskytnúť konkrétne pokyny a školenie zamestnancom misií EÚ pôsobiacich v oblasti prechodného súdnictva; na účely výmeny osvedčených postupov a podpory súdržnosti a súladu bude vytvorená sieť zamestnancov pôsobiacich v útvaroch Komisie, ESVČ a členských štátoch EÚ; posilniť monitorovanie a podávanie správ (okrem iného prostredníctvom stratégií v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny) a podporovať medziregionálny dialóg o prechodnom súdnictve s cieľom zlepšiť spoluprácu medzi regionálnymi organizáciami.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, Rada, členské štáty

¹⁰ Na humanitárnych pracovníkov EÚ sa táto povinnosť podávať správy nevzťahuje, aby ňou nebolo dotknuté vnímanie ich neutrality, nestrannosti a nezávislosti, čo by týchto pracovníkov aj postihnuté obyvateľstvo mohlo vystaviť útokom bojujúcich strán a humanitárnym pracovníkom by mohol byť odopretý prístup k postihnutému obyvateľstvu.

22. Začleňovanie otázok ľudských práv do všetkých fáz plánovania, skúmania a vykonávania SBOP	a) Vypracovať odborové operačné pokyny pre zamestnancov v misiách SBOP, ktorí spolupracujú s políciou, armádou, väzenskými službami a súdnictvom, a poskytnúť im tak praktické usmernenie, pokiaľ ide o zohľadňovanie ľudských práv, medzinárodného humanitárneho práva, ochrany detí a rovnosti mužov a žien vrátane rezolúcie BR OSN 1325.	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Po jeho prijatí dodržiavať nový spoločný kódex správania pre civilné misie SBOP, a to aj prostredníctvom: úvodnej odbornej prípravy zamestnancov pred ich nasadením, odbornej prípravy pre nasadených zamestnancov, ktorá bude zameraná na danú misiu, špecializovanej odbornej prípravy vedúcich pracovníkov, zvýšenia informovanosti v misiách a medzi miestnym obyvateľstvom a zostavovaním štatistík týkajúcich sa porušenia kódexu. Prijat' podobné opatrenia s cieľom zaistiť väčšie povedomie o normách správania medzi zamestnancami nasadenými do vojenských operácií a zvýšiť povedomie miestnych komunít, v ktorých misie či operácie prebiehajú.	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	c) Posilniť uplatňovanie komplexného prístupu k vykonávaniu rezolúcií BR OSN č. 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti a na ne nadväzujúcich rezolúcií Európskou úniou, pričom sa zohľadní všeobecné preskúmanie aj novovznikajúce problémy (boj proti terorizmu, násilnému extrémizmu, obchodovaniu s ľuďmi), zlepšiť podávanie správ, prijme strategický plán na riešenie nerovnováhy v zastúpení žien a mužov v rámci misií a operácií SBOP a zlepšiť sa koordinácia so všetkými členskými štátmi EÚ, ako aj ich zapojenie, najmä prostredníctvom neformálnej pracovnej skupiny EÚ zriadenej na účely rezolúcie BR OSN 1325.	do roku 2016	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
IV. PODPORA LEPŠEJ SÚDRŽNOSTI A SÚLADU			
23. Migrácia/obchodovanie s ľuďmi/pašovanie prisťahovalcov/azylové	a) V súlade s globálnym prístupom k migrácii a mobilite a pripravovaným európskym programom v oblasti migrácie posilniť záruky týkajúce sa ľudských práv počas všetkých dialógov o migrácii a mobilite a vo všetkých rámcoch spolupráce s tretími krajinami vrátane partnerstiev v oblasti mobility a spoločných programov pre migráciu a mobilitu, ako aj v dohodách a programoch súvisiacich s migráciou, a to	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie

politiky	okrem iného analýzou vplyvov na ľudské práva; zabezpečiť začlenenie prvkov odbornej prípravy v oblasti ľudských práv do projektov na budovanie kapacít pohraničných a prisťahovaleckých orgánov.		
	b) V nadväznosti na kroky, ktoré už boli podniknuté pri vykonávaní stratégie EÚ pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi, plne začleniť problematiku ľudských práv a ochrany obetí do rokovaní o obchodovaní s ľuďmi, v rámci politických dialógov, dialógov o migrácii a mobilite, bezpečnosti a ľudských právach vedenými s krajinami, ktoré boli určené ako prioritné, a do rokovaní o obchodovaní s ľuďmi s medzinárodnými organizáciami a darcami pôsobiacimi v týchto prioritných krajinách. Delegácie EÚ v prioritných krajinách budú naplno využívať služby kontaktnej osoby menovanej pre oblasť obchodovania s ľuďmi a budú sa venovať otázkam ľudských práv pri riešení problematiky obchodovania s ľuďmi na koordinačných schôdzkach EÚ na miestnej úrovni, ako aj pri rokovaníach týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi s orgánmi hostovskej krajiny; podporiť ratifikáciu a vykonávanie hlavných medzinárodných dohovorov týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi vrátane dohovorov MOP týkajúcich sa nútej práce a pracovníkov v domácnosti.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	c) Riešiť otázky ľudských práv súvisiacich s pašovaním ľudí prostredníctvom politických dialógov, dialógov v oblasti ľudských práv a ďalších dialógov v prioritných krajinách; podporovať delegácie EÚ v prioritných krajinách, aby v plnej miere využívali svoje zdroje na zabezpečenie dôsledného riešenia otázky pašovania ľudí i súvisiaceho aspektu ľudských práv v rámci svojej spolupráce s orgánmi hostiteľskej krajiny, ako aj s občianskou spoločnosťou, medzinárodnými organizáciami a inými darcami.	do roku 2017	ESVČ
	d) Podporovať partnerské krajiny pri presadzovaní a ochrane práv utečencov a osôb vysídlených v rámci krajiny, a to aj prostredníctvom budovania kapacít.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	e) Pomáhať migrantom v krajinách tranzitu k zlepšenému prístupu k spravodlivosti a zdravotnej starostlivosti; zasaďovať sa o zlepšenie podmienok pre zadržovaných migrantov a presadzovať iné riešenia než zadržovanie nelegálnych migrantov v tretích krajinách.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie
	f) Spolupracovať s komunitami diaspóry tak v EÚ, ako aj v krajinách určenia mimo EÚ, a podporovať tak informovanosť o zneužívaní ľudských práv migrantov a utečencov	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie,

	v krajinách tranzitu, ako aj o otázkach ľudských práv v ich krajinách pôvodu.		členské štáty
	g) Určiť krajiny pôvodu, v ktorých porušovanie ľudských práv pôsobí ako kľúčový faktor, a lepšie zacieliť politický dialóg a iné druhy dialógov a programov tak, aby sa uvedené porušovania riešili.	do roku 2016	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	h) V súvislosti s prioritnými krajinami naďalej riešiť otázku straty štátnej príslušnosti; prednostne usilovať o predchádzanie straty štátnej príslušnosti u ďalšej populácie v dôsledku konfliktov, vysídlenia a rozdelenia štátov.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
24. Obchodná/investičná politika	a) Podporovať a posilňovať účinné vykonávanie, vymáhanie a monitorovanie záväzkov zvýhodnených krajín podľa VSP+ (príslušných zmlúv v oblasti ľudských práv a dohovorov MOP), napríklad prostredníctvom projektov s kľúčovými medzinárodnými subjektmi a občianskou spoločnosťou vrátane sociálnych partnerov.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	b) Naďalej rozvíjať silný a metodicky správny prístup k analýze vplyvov obchodných a investičných dohôd na ľudské práva vrátane hodnotení <i>ex post</i> ; hľadať spôsoby, ako rozšíriť existujúcu kvantitatívnu analýzu v oblasti posudzovania vplyvu obchodných a investičných iniciatív na ľudské práva.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
	c) Členské štáty EÚ by sa mali usilovať, aby do bilaterálnych investičných zmlúv, ktoré prerokávajú s tretími krajinami, začlenili ustanovenia o dodržiavaní a plnení ľudských práv vrátane ustanovení o podnikovej sociálnej zodpovednosti, a to v súlade s opatreniami, ktoré sú súčasťou dohôd na úrovni EÚ.	prebiehajúce opatrenia	Členské štáty
	d) Zamerať sa na systematické začleňovanie dodržiavania medzinárodne uznávaných zásad a usmernení v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov do obchodných a investičných dohôd EÚ, ako sú usmernenia OECD pre nadnárodné podniky, iniciatíva OSN Global Compact, hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, tripartitné vyhlásenie MOP o zásadách týkajúcich sa nadnárodných spoločností a sociálnej politiky a ISO 26000.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie
	e) Pravidelne revidovať nariadenia o obchode s tovarom, ktoré by bolo možné použiť na účely trestu smrti alebo mučenia, a s tovarom dvojakého použitia.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
25. Boj proti terorizmu	a) V súlade so stratégiou EÚ na boj proti terorizmu sa zamyslieť nad spôsobmi, ako zabrániť radikalizácii a extrémnemu násiliu medzi mladými ľuďmi v tretích	do roku 2015	ESVČ, útvary Komisie,

	<p>krajinách, ako podporovať činnosti EÚ a ako nadviazať spoluprácu s médiami a vedúcimi predstaviteľmi daných komunit s cieľom vytvoriť v týchto krajinách argumentáciu, ktorá uvedené javy spochybňuje; zasadzovať sa o to, aby sa ľudské práva stali ústredným bodom všetkých právnych predpisov, politík a mechanizmov na boj proti terorizmu v tretích krajinách, a zároveň zaistiť súlad s medzinárodným humanitárnym právom a vytvoriť podmienky pre zásadovú humanitárnu činnosť.</p>		Rada, členské štáty
	<p>b) Zabezpečiť rozsiahle šírenie usmernení EÚ v oblasti boja proti terorizmu, a to aj prostredníctvom propagačných činností a poskytovaním odbornej prípravy osobám pôsobiacim v tejto oblasti, najmä v súvislosti s činnosťami vykonávanými v rámci nástroja na podporu stability a mieru.</p>	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
26. Uplatňovanie prístupu k rozvoju založenom na právach	<p>a) Splniť záväzok EÚ spočívajúci v uplatnení prístupu založenom na právach, ktorý bude konkrétne a úplne začlenený do všetkých rozvojových činností EÚ, pričom sa využije odborná príprava, posilňovanie kapacít a bude sa vykonávať monitorovanie s cieľom dosiahnuť úplné začlenenie do začiatku preskúmania v polovici obdobia; členské štáty EÚ by mali prijať a uplatniť prístup k rozvojovej spolupráci založený na právach.</p>	do roku 2016	ESVČ, útvary Komisie, Rada, členské štáty
	<p>b) Posúdiť vykonávanie prílohy 12 politiky rozpočtovej podpory EÚ z roku 2012, ktorou sa zaviedlo preskúmanie základných hodnôt ako zásadná súčasť poskytovania rozpočtovej podpory a, hlavne v tejto súvislosti, úplnej integrácie prístupu založeného na právach do zmlúv týkajúcich sa sektorovej reformy.</p>	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie
	<p>c) Preskúmať možnosti ďalšieho začlenenia prístupu založeného na právach do vonkajšej činnosti, ktorá nesúvisí s rozvojom, analyzovať dôsledky práva na rozvoj a posúdiť výsledky rozvojového programu na obdobie po roku 2015.</p>	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie
27. Posilnenie prínosu, ktorý majú posúdenia vplyvov v oblasti dodržiavania ľudských práv	<p>a) Pri návrhoch s vonkajšími účinkami, ktoré môžu mať významný dopad na ľudské práva, naďalej prispievať k lepšiemu začleňovaniu otázok ľudských práv do posúdení vplyvov vykonávaných Komisiou, pričom sa bude vychádzať z existujúceho posúdenia vplyvu činností EÚ na základné práva; vyššie uvedené by sa malo podľa potreby dosiahnuť tak, že sa k analýze vplyvu na ľudské práva vypracujú ďalšie pokyny, posilnia sa odborné znalosti a kapacity pre tento druh analýzy a zaistia sa dôkladné konzultácie medzi príslušnými skupinami, ktoré sú v súvislosti s ľudskými</p>	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie

	právami vystavené najväčším rizikám.		
	b) Ak to bude vhodné, zahrnúť analýzu vplyvu na ľudské práva do následných hodnotení intervencií EÚ s vonkajšími účinkami, ktoré vypracováva Komisia.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ
	c) Zabezpečiť súdržnosť politík medzi analýzou vplyvu na ľudské práva, vykonávanou v rámci posúdení vplyvov, a iných nástrojov politiky týkajúcich sa ľudských práv vrátane stratégií v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny, dialógov o ľudských právach a rozpočtovej podpory/programovania finančných nástrojov s cieľom zabrániť potenciálnym negatívnym účinkom a maximalizovať účinky pozitívne.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie
V. ZVÝŠENIE ÚČELNOSTI A DÔRAZ NA VÝSLEDKY V OBLASTI ĽUDSKÝCH PRÁV A DEMOKRACIE			
28. Zvýšenie účelnosti dialógov o ľudských právach	a) Vyvíjať osvedčené postupy týkajúce sa dialógov o ľudských právach vrátane navádzujúcich postupov, zdieľať ich a vychádzať z nich.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, Rada
	b) Zabezpečiť, aby sa otázky ľudských práv zohľadňovali v rôznych odvetvových dialógoch s partnerskými krajinami a aby sa ako také stali súčasťou celkových bilaterálnych stratégií.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, Rada
	c) Zaisťovať koordináciu medzi internými a externými aktérmi v oblasti dialógov o ľudských právach vrátane každoročného dialógu medzi EÚ a organizáciami občianskej spoločnosti; vymedziť a riešiť rad prioritných otázok v oblasti vonkajších dialógov o ľudských právach, ktorými by sa EÚ mohla dôkladnejšie zaoberať.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, Rada, členské štáty
	d) Začleniť „spoluprácu v rámci fór OSN o ľudských právach“ do spolupráce a bilaterálneho dialógu v oblasti ľudských práv, ako aj v politickej oblasti; snažiť sa o užšiu spoluprácu a určenie spoločných činností, najmä so strategickými partnermi;	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, Rada, členské

	vypracovať pokyny pre systematické využívanie správ a doporučení vypracovaných v rámci všeobecného pravidelného preskúmania, v rámci činnosti orgánov monitorujúcich dodržiavanie zmlúv a osobitných postupov Rady pre ľudské práva		štáty
	e) Stanoviť/posúdiť priority, ciele a ukazovatele pokroku v dialógoch a konzultáciách EÚ v oblasti ľudských práv s cieľom zjednodušiť ich preskúmanie, pričom treba brať na vedomie, že schopnosť a ochota spolupracovať sa u každého partnera líši a že zásadný význam v tomto ohľade majú pružnosť a pragmatizmus.	do roku 2017	ESVČ, Rada
29. Zlepšenie viditeľnosti a vplyvu stratégie v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny	a) Zohľadniť priority vykonávania a analýzu demokracie v rámci stratégií v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny v politických dialógoch, pri podávaní správ a počas návštev na vysokej úrovni.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	b) Zaisťiť prijatie nadväzujúcich opatrení k stratégiám v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny prostredníctvom spoločných výročných správ o vykonávaní, ktoré sa majú predložiť príslušným orgánom Rady.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, Rada, členské štáty
	c) Zaisťiť, aby programy pomoci EÚ a členských štátov zohľadňovali priority uvedené v stratégiách v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny a uľahčovali ich vykonávanie.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
30. Zameranie sa na zmysluplné vykonávanie usmernení EÚ v oblasti ľudských práv	a) Zintenzívniť šírenie príslušných usmerňujúcich dokumentov a ponuku odbornej prípravy, a to najmä členom diplomatického personálu v delegáciách EÚ a na veľvyslanectvách členských štátov, a to aj na úrovni veľvyslancov.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
	b) Systematizovať podávanie správ o vykonávaní usmernení a zaviesť prehľady konkrétnych tematických otázok v záujme zabezpečenia systematickejšieho sledovania jednotlivých prípadov a presadzovania pravidelnej výmeny osvedčených postupov pri vykonávaní usmernení.	prebiehajúce opatrenia	útvary Komisie, ESVČ, členské štáty
31. Maximalizácia vplyvu pozorovania volieb	a) Konsolidovať a kodifikovať osvedčené postupy, ktoré umožnia to, že sa budú odporúčať volebných pozorovateľských misií EÚ, ako aj volebných pozorovateľských misií OBSE a ODIHR premietajú do politických dialógov a činností	do roku 2016	ESVČ, útvary Komisie, Rada

	na podporu demokracie vedených EÚ a členskými štátmi.		
	b) Preskúmať inovačné mechanizmy poskytovania pomoci s cieľom posilniť dlhodobé plánovanie a integrované využívanie všetkých aspektov podpory EÚ a členských štátov v prospech volebného cyklu.	do roku 2019	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
32. Zabezpečenie účinného využívania politík a finančných či iných nástrojov EÚ a optimálnej interakcie medzi nimi	a) Konsolidovať rôzne existujúce nástroje a mechanizmy podávania správ využívané na podporu demokracie a presadzovanie ľudských práv s cieľom zvýšiť súdržnosť a účinnosť opatrení EÚ (napr. stratégie v oblasti ľudských práv pre jednotlivé krajiny, analýzy demokracie a súvisiace akčné plány, správy pozorovateľských a pomocných volebných misií a nadväzných misií, správy o procese rozšírenia, správy o pokroku v oblasti európskej susedskej politiky a súvisiace akčné plány, plány spolupráce s občianskou spoločnosťou, posúdenie základných hodnôt na účely dohôd o rozvoji a dobrej správe vecí verejných, rámce na riadenie rizík v oblasti rozpočtovej podpory).	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie, Rada
	b) Posilniť analýzu demokracie na celom svete na základe skúseností získaných z pilotného programu podpory demokracie.	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	c) Ďalej rozvíjať pracovné metódy s cieľom zabezpečiť čo najlepšie prepojenie dialógu, cielenej podpory, stimulov a reštriktívnych opatrení.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty
	d) Zlepšiť súdržnosť pri uplatňovaní ustanovení týkajúcich sa ľudských práv, ktoré sú systematicky zahrňované do všetkých nových medzinárodných dohôd EÚ.	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie
	e) Podporiť zavádzanie ukazovateľov ľudských práv, na ktorom v súčasnej dobe pracuje Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva a ktorého cieľom je: i) uľahčiť hodnotenie výsledkov dosiahnutých v oblasti ľudských práv okrem iného celosvetovým prístupným ukazovateľom na internete a ii) systematizovať kompiláciu a využívanie údajov týkajúcich sa ľudských práv a sledovať osvedčené	do roku 2017	ESVČ, útvary Komisie, Rada

	postupy a naučené lekcie.		
	f) Systematicky spolupracovať s OSN a regionálnymi organizáciami (napr. Africkou úniou, Organizáciou amerických štátov, Ligou arabských štátov, Radou Európy, OBSE, Združením národov juhovýchodnej Ázie, Juhoázijským združením pre regionálnu spoluprácu, Fórum tichomorských ostrovov atď.), pokiaľ ide o osvedčené postupy v oblasti ľudských práv a posilňovanie demokracie vo všetkých regiónoch.	prebiehajúce opatrenia	ESVČ, útvary Komisie, členské štáty